

Nr 52.

Ankom till riksdagens kansli den 12 april 1916 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om skrivelse till Kungl. Maj:t angående omorganisation av statens fiskeriadministration.

(2:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, likalydande motioner, nr 53 i första kammaren av herrar *Mannheimer* och *Neiglick*, samt nr 107 i andra kammaren av herrar *Osberg* och *Olausson* har hemställts, att riksdagen måtte besluta att till Kungl. Maj:t avlåta en skrivelse med anhållan, att Kungl. Maj:t ville låta utreda frågan om en omorganisation av statens fiskeriadministration i antydd riktning och med ledning av denna utredning inför riksdagen framlägga förslag i ämnet.

Till stöd härför har anförts följande:

»Genom 1904 års bestämmelser om svenska statens fiskeriadministration indelades landet i sex distrikt med var sin fiskeriintendent. Dessutom tillsattes en fiskeriassistent utan särskilt distrikt och två fiskeristipendiater närmast för att utbildas till kompetenta fiskeritjänstemän. Centralpunkten för denna fiskeriförvaltning blev såsom förut kungl. lantbruksstyrelsen, inom vilken fiskerierna företrädades av fiskeriinspektören, vilkens titel sedan ändrats till byråchef för fiskerifärenden.

Utän tvivel har denna statens fiskeriförvaltning i hög grad främjat utvecklingen av landets fiske. Särskilt med hänsyn till den starka utveckling fisket — i synnerhet havsfisket — under senare år tagit, synes det dock som om vissa olägenheter vore förenade med den nuvarande organisationen. Av en på området sakkunnig man har i nu berörda hänseende framhållits följande:

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 10 saml. 32 häft. (Nr 52).

Statens verksamhet för fiskerinäringen synes huvudsakligen böra hava till uppgift dels att systematiskt bedriva undersökningar över de olika fiskarternas levnadssätt och över de faktorer, som inverka därpå, dels ock i övrigt att vidtaga lämpliga åtgärder till fiskerinäringens fromma. Det förra verksamhetsområdet synes vara särdeles viktigt. Ty endast genom ingående undersökningar kan man erhålla den kunskap, som kan bilda en säker grund för fiskets rationella utnyttjande. Utom de nämnda vetenskapliga undersökningarna höra till detta arbetsfält hydrografiska undersökningar, uppsökandet av nya fångstområden, frågor om minimimått, fridlysning, förorening av fiskevatten etc.

Inom det senare verksamhetsområdet falla t. ex. arbetet för ökad avsättning och konsumtion av fisk, försök med nya fiskredskap, åtgärder till förbättrandet av fiskarebefolkningens ställning, juridiska frågor rörande fisket o. s. v.

Ofta torde de båda områdena för denna nu blott antydda verksamhet övergå i varandra.

Med de nu skisserade uppgifterna för statens fiskeriadministration som utgångspunkt torde den nuvarande organisationens lämplighet böra bedömas. Inom de sex fiskeriintendentsdistrikten torde till stor del likartade arbetsuppgifter föreligga. Så förekomma säkerligen inom alla distrikten frågor rörande vattenföroreningar och laxfiske, inom alla kustdistrikten frågor, som beröra sillfisket o. s. v. En fiskeriintendent får således de mest olikartade frågor sig förelagda, av vilka flera förutsätta en betydande specialisering. För att fullt motsvara de krav, som fiskerinäringen nu ställer på en fiskeritjänsteman, måste han vara zoolog, botanist, kemist, hydrograf, jurist och dessutom hava praktisk erfarenhet i själva fiskareyrket. Det är lätt att förstå, att detta är omöjligt. Det är dessutom en misshushållning med arbetskraft, att fiskeriintendenterna ofta få arbeta på samma eller likartade problem och det tämligen oberoende av varandra.

Helt visst skulle fiskeritjänstemännens arbete giva ett mycket bättre resultat, om de finge tillfälle att specialisera sig på olika delar av det stora arbetsfältet. En sådan arbetsfördelning förutsätter dock med nödvändighet en centralisering av fiskeriadministrationen, så att den komme att bilda en centralinstitution, inom vilken de olika tjänstemännen skulle hava att arbeta på skilda delar av fiskeriadministrationens arbetsområde utan att vara bundna till särskilda distrikt. Inom en sådan centralanstalt skulle först och främst saltvattensfisket och färskvattensfisket skiljas åt. Möjligen skulle det vara lämpligast att förlägga dessa båda fiskerna till var sin institution. Härför

talat, att den del av administrationen, som skulle behandla havsfisket, kanske lämpligen borde förläggas till en plats, där detta fiske vore mest koncentrerat. Denna fråga liksom spörsmålen om organisationens detaljer för övrigt torde ej kunna lösas utan en fullständig utredning. Det viktigaste är, att en centralisering äger rum, så att fiskeritjänstemännen kunna få tillfälle att särskilt specialisera sig på olika områden. Det vore icke meningen att beröva de särskilda lokala fiskeridistrikten det stöd, som de nu erhålla genom intendenterna, men till äventyrs kunde personer med övervägande praktisk utbildning lika väl fylla den intendenternas uppgift, som består uti skötande av de löpande göromålen, samlandet av uppgifter för fiskerirapporterna, givandet av praktiska råd, inhämtandet av fiskarebefolkningens önskemål m. m.

I Norge har för länge sedan en dylik centralisering genomförts. Där äro också havsfisket och insjöfisket förlagda till olika centrala institutioner, och en arbetsfördelning är i stor utsträckning genomförd. Man torde helt visst kunna påstå, att de storartade resultaten av norska fiskeriadministrationens arbete säkerligen ej framkommit utan denna arbetsfördelning.

Att den svenska fiskeriadministrationen är otillräcklig torde också framgå därav, att förvaltningsutskottet i Jönköpings läns hushållningssällskap nyligen gjort en underdånig framställning om inrättandet av en statens fiskeriförsöksanstalt.

Det torde vara klart, att med den starka utveckling, som vårt fiske på senare åren genomgått, kraven på statens fiskeriadministration ökas, och det torde vara av stor betydelse att tillse, att dess organisation är den mest tidsenliga.

Det synes oss som om vad sålunda framhållits, vore förtjänt av stort beaktande. Vår fiskerinäring är av den största betydelse för landet och vad som kan göras för dess ytterligare befrämjande och utveckling är en sak, som är värd statsmakternas synnerliga uppmärksamhet. Det synes oss därför, att det förefinnes starka skäl för en utredning angående en omorganisation av fiskeriförvaltningen. Först under en dylik utredning kan man bilda sig ett bestämdare omdöme med avseende å de här ovan berörda riktlinjer och uppslag. Så t. ex. därom, huruvida en självständig styrelse, såsom här ovan framhålles, vore erforderlig eller om icke målet kunde på ett för staten billigare sätt nås genom en centralisering med bibehållande

av den nuvarande anordningen med fiskeriförvaltningen lydande under lantbruksstyrelsen.»

Utskottet.

Utskottet vill till en början erinra därom, att frågan om åtgärder till fiskets främjande redan förut under innevarande år varit föremål för riksdagens prövning. I motion, nr 77, i första kammaren har herr Boberg hemställt, att riksdagen ville ingå till Kungl. Maj:t med en skrivelse, vari riksdagen begär, att Kungl. Maj:t genom sakkunnig person eller kommitté söker utröna läget och behoven på hit hörande område. Vidare har i motion, nr 216, i andra kammaren herr Molin i Dombäcksmark hemställt, att andra kammaren för sin del beslutar, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t snarast möjligt måtte låta utreda på vad sätt staten lämpligen kan medverka till varaktigt befrämjande av en planmässig, rationell fiskeripolitik, exempelvis genom uppriktandet av någon i samband med lantbruksstyrelsen och hushållnings-sällskapen stående vetenskaplig praktisk institution, samt för riksdagen framlägga resultatet av denna utredning.

Beträffande förstnämnda motion har första kammaren bifallit vederbörande utskotts hemställan, att motionen icke måtte till någon kammarens åtgärd föranleda, till vilket beslut torde hava bidragit den av utskottet i sitt utlåtande gjorda hänvisningen till nu förevarande motioner.

Vad därefter angår den av herr Molin i Dombäcksmark väckta motionen, har densamma likaledes efter avstyrkande utlåtande av vederbörande utskott av andra kammaren avslagits. I motiveringen för berörda utlåtande har utskottet i huvudsak hänfört sig till ett yttrande, som efter framställning av utskottet avgivits av kungl. lantbruksstyrelsen, av vilket yttrande enligt utskottets mening framginge, att utredning redan påbörjats rörande inrättande av en statens fiskeriförsöksanstalt med såväl vetenskapligt som praktiskt ändamål, och att jämväl på andra, av motionären behandlade områden inom fiskeripolitiken åtgärder i den riktning han föreslagit antingen redan vidtagits eller vore föremål för utredning. Härjämte framhöll utskottet, att riksdagen med anledning av nu förevarande motioner bleve satt i tillfälle att göra ytterligare uttalande i frågan.

Utskottet har tagit del av lantbruksstyrelsens förberörda yttrande, vilket såsom bilaga är fogat till detta utlåtande. Av detsamma framgår, såsom redan blivit antytt, att inom kungl. styrelsen utredningar pågå av skilda slag för främjandet av fisket inom riket.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om vikten av att statens fiskeriadministration är ordnad på ett så tillfredsställande och för sin uppgift gagneligt sätt som möjligt. Utskottet håller ävenledes före, att motionärernas påstående, att vissa olägenheter äro förenade med den nuvarande organisationen, har fog för sig. Det har därför syntts utskottet, att då frågan om vissa organisatoriska föranstaltningar på detta område redan är föremål för behandling, det av motionärerna framförda kravet jämväl bör bliva föremål för allsidigt och sakkunnigt beaktande, i ändamål att få utrönt i vad mån och på vilket sätt de påstådda olägenheterna må kunna avhjälpas.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må i anledning av förevarande motioner i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte i sammanhang med utredningen angående inrättande av en statens fiskeriundersökningsanstalt jämväl föranstalta om utredning rörande en omorganisation av fiskeriadministrationen i riket.

Stockholm den 10 april 1916.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: Hrr greve Hamilton, Ericsson, Fahlén, Holmquist, Linders, Nilsson i Tånga, Sjöblom, Nilsson i Linnås, Barthelson, Ingeström, friherre Silfverschiöld, Pettersson, Olaus, Fagerlin, Larsson, Olausson, Andersson.

Bilaga.

Till KONUNGEN.

Uti en inom riksdagens andra kammare väckt, den 6 februari 1916 dagtecknad motion (nr 216) har herr Emil Molin i Dombäcksmark hemställt

att andra kammaren för sin del beslutar, att riksdagen ville i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t anhålla, att Eders Kungl. Maj:t snarast möjligt måtte låta utreda på vad sätt staten lämpligen kan medverka till varaktigt befrämjande av en planmässig, rationell fiskeripolitik, exempelvis genom upprättandet av någon i samband med lantbruksstyrelsen och hushållningssällskapen stående vetenskaplig praktisk institution, samt för riksdagen framlägga resultat av denna utredning.

Genom nådig remiss den 18 nästlidne februari har lantbruksstyrelsen anbefallts avgiva underdånigt utlåtande i fråga om lämpligheten av den i sagda riksdagsmotion begärda utredningen samt det uttalande i övrigt, vartill motionen kunde föranleda.

Till åtlydnad av denna nådiga befallning får, med återställande av remissakten, lantbruksstyrelsen i underdånighet anföra följande.

Då motionären utgår från 1902 års riksdags skrivelse nr 142, angående åtgärder för åstadkommande av en bättre fiskerivård för Östersjö- och sötvattensfisket, torde det vara lämpligt att först genomgå de åtgärder, som i nämnda skrivelse uppräknas såsom ägnade att befordra ifrågavarande fiskens utveckling, och därpå redogöra för vad som sedan dess åtgjorts med anledning av riksdagens sagda skrivelse.

De i skrivelsen framhållna åtgärderna äro följande:

- 1) åstadkommande av s. k. fiskeriföreningar;
- 2) bildande av försäkringsföreningar för båtar och redskap;
- 3) höjande av fiskarens yrkesskicklighet;
- 4) befordrande av större sakkunskap och insikter hos fiskeriinstruktörer och tillsyningsmän;
- 5) ett mera verksamt stöd åt hushållningssällskapen från statens sida såväl i statsanslag till fiskerinäringens befrämjande som genom statens fiskeridministration;
- 6) införande av distriktsindelning i fiskeridministrationen och möjliggörande för fiskeritjänstemännen att odelat ägna sitt arbete åt den uppgift staten genom dem velat befordra.

Genom nådig remiss den 30 maj 1902 anbefalldes Eders Kungl. Maj:t lantbruksstyrelsen att anmoda Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande i rikets samtliga län att var för sig, sedan vederbörande landsting och hushållningssällskap lämnats tillfälle att yttra sig, till lantbruksstyrelsen inkomma med de yttranden, som kunde komma att avgivas, och eget underdånigt utlåtande, och därefter till

Eders Kungl. Maj:t jämte eget underdånigt utlåtande överlämna samtliga till ärendet hörande handlingar.

Uti sitt underdåniga utlåtande i ärendet den 13 november 1903 har lantbruksstyrelsen i huvudsak yttrat följande.

Beträffande inrättandet av fiskeriföreningar uttalade lantbruksstyrelsen, att det enligt styrelsens uppfattning skulle vara till stor nytta för landet, om genom förändring av dåvarande lagstiftning s. k. tvångsföreningar mellan fiskedelägare skulle komma till stånd med ändamål att för medlemmarnas räkning på ett rationellt sätt bedriva fisket. Det syntes emellertid icke kunna åligga lantbruksstyrelsen att utarbета formulerat förslag till den lagändring, som skulle fordras för genomförandet av en dylik förändring inom vår fiskelagstiftning, eller att vidare ingå på denna fråga, varigenom de mera brådskande åtgärderna till åstadkommandet av en bättre fiskevård skulle utan motsvarande gagn fördröjas.

I avseende å inrättande av försäkringsföreningar för båtar och redskap meddelade lantbruksstyrelsen, att styrelsen uti underdånig skrivelse den 14 november 1890 bland annat hemställt, att ett belopp av 25,000 kronor måtte beviljas för åstadkommande, i enlighet med ett av styrelsen i sådant avseende upprättat förslag, av försäkringsföreningar. Vid föredragning av detta ärende inför Eders Kungl. Maj:t den 12 januari 1891 hade chefen för civildepartementet, på sätt inhämtades av det vid statsverkspropositionen till samma års riksdag fogade statsrådsprotokoll över civilärenden, uttalat, att det syntes ganska tvivelaktigt, huruvida dylika föreningar skulle lyckas tillvinna sig en allmännare anslutning bland fiskarebefolkningen, då enda sättet att vinna en verksam kontroll därå, att icke fiskaren själv genom vårdslöshet eller annorledes orsakade förlust av försäkrad redskap, syntes vara, att blott en del av det försäkrades värde ersattes, men detta å andra sidan naturligtvis betydligt minskade fördelen för fiskaren att hålla redskapen försäkrad. Då emellertid det belopp, varmed, och det sätt i övrigt, varpå försäkringsförening för båtar eller redskap syntes böra av staten understödjas, naturligtvis måste bliva beroende på föreningens omfattning, dess organisation m. m., ansåge föredragande departementschefen sig icke för det dåvarande, då någon begäran om understöd för någon viss förening icke föreläge, böra tillstyrka äskandet hos riksdagen av medel för dylika ändamål, helst det icke syntes vara omöjligt, därest ansökningar om understöd för åstadkommande av dylika föreningar skulle under den närmaste tiden göras, att av de medel, som då vore å ordinarie stat anvisade till fiskerinäringens understöd, eller från tillgängliga besparingar bereda tillgång därtill. Bildandet av försäkringsföreningar skulle sannolikt ock kunna befrämjas därigenom, att fiskare, som förbunde sig att försäkra båt eller redskap, för vars anskaffande lån från fiskerifonden söktes, tillerkändes företräde framför andra till erhållande av lån. I enlighet med föredragande departementschefens åsikt i detta avseende hade Eders Kungl. Maj:t icke funnit skäl att med anledning av lantbruksstyrelsens berörda hemställan då vidtaga någon åtgärd.

Sedermera hade emellertid filosofie doktorn A. V. Ljungman, dåvarande fiskeriassistenten F. Trybom samt v. häradshövdingen K. G. Herlitz blivit av chefen för civildepartementet tillkallade för att utarbета förslag till normalregle-

mente för fiskeriförsäkringsföreningar samt till de villkor, varpå sådana föreningar skulle kunna erhålla statsanslag. Detta förslag hade till departementschefen den 31 maj 1892 avgivits och tryckts på departementets föranstaltande. Någon vidare åtgärd syntes likväl sedermera icke hava blivit vidtagen i det med förslaget avsedda syfte. Emellertid syntes det vara synnerligen önskligt, att denna angelägenhet bleve genom statens åtgöranden befordrad och att fiskeriförsäkringsföreningar mera allmänt bildades och komme i åtnjutande av statsunderstöd, så att det bleve möjligt för var och en av dem att bilda en grundfond, varförutan sådan förening löpte fara att icke kunna infria sina förbindelser.

En annan försäkringsform, som syntes böra komma till stånd och vinna spridning bland fiskarebefolkningen, vore olycksfallsförsäkring för fiskare.

Även fiskeriundervisningens ordnande hade lantbruksstyrelsen ansett vara av förhållandena oundgängligen påkallat, men likasom övriga därmed i samband stående, under ärendets handläggning föreslagna åtgärder, såsom anvisande av medel till stipendier eller understöd åt fiskare, som genomginge fiskareskolor, syntes för det dåvarande och intill dess fiskeriadministrationen blivit ordnad, förevarande fråga icke kunna definitivt avgöras, varföre lantbruksstyrelsen förbehölle sig att framdeles, i den mån förhållandena sådant påkallade, hos Eders Kungl. Maj:t göra framställning i förevarande ämne.

Angående fiskeriadministrationens omorganisation yttrade landtbruksstyrelsen bland annat följande:

Mot den dåvarande organisationen, särskilt fiskeritjänstemännens åliggande att inom hela landet vara verksamma för fiskerinäringens utveckling, hade framställts åtskilliga ganska avsevärda erinringar. Sålunda hade framhållits, att det icke hade kunnat vara till fördel för det med fiskeritjänstemännens anställande avsedda ändamål, att dessa tjänstemän i saknad av bestämda distrikt varit uteslutna från möjligheten att komma i någon närmare och ofta upprepade beröring med fiskeribefolkningen inom särskilda orter samt att noggrannare lära känna förhållandena inom samma orter. På samma gång landtbruksstyrelsen icke kunde underkänna vikten af vad sålunda mot den dåvarande ordningen anförts, ville styrelsen för egen del framhålla, hurusom hushållningssällskapen, vilka det tillkomme att, vart inom sin ort, handhava den närmaste omsorgen om fiskets utveckling, under dåvarande förhållanden icke kunde i regel påräkna att av hos dem anställda tjänstemän erhålla det sakkunniga biträde, varförutan deras verksamhet i förevarande avseende icke kunde bliva verkligt framgångsrik. Hos vissa hushållningssällskap hade väl funnits anställda i detta hänseende fullt kompetenta personer, men detta förhållande kunde anses hava endast undantagsvis ägt rum. Det borde ej heller förbises, att det skulle vara för hushållningssällskapen av ganska stor betydelse att från lokalt anställda statstjänstemän få mottaga förslag till åtgärder, som borde vidtagas i fiskerinäringens intresse, och till utvecklande av de möjligheter, som i sådant avseende inom de särskilda distrikten kunde förefinnas. Under en längre tid hade genom fiskeritjänstemännen utförts undersökningar av de olika fiskevattnen inom länen, varvid icke ringa svårighet mött för lantbruksstyrelsen att kunna för dessa undersökningar fastställa nöjaktigt plan, då de särskilda fiskeritjänstemännen icke haft någon lokal utgångs-

punkt för sin verksamhet utan måst användas över hela landet. Vid en uppdelning av riket i distrikt skulle varje fiskeritjänsteman få sin särskilda uppgift i förevarande avseende och en alldeles personlig anledning att verka för fiskevännens undersökning, vilket i en mycket avsevärd grad skulle underlätta dessa arbeten och befordra planmässigheten i desamma. I några av de yttranden, som inkommit, hade kunnat spåras en viss misstro till distriktsindelningens fördelar och antydan gjorts därom, att hushållningssällskapens befogenheter i fråga om förvaltningen af fisket skulle kunna därigenom lida intrång samt konflikter sålunda möjligen uppstå. Dessa farhågor ansåge lantbruksstyrelsen vara helt och hållet ogrundade, då distriktsindelningens införande i ingen mån kunde minska hushållningssällskapens inflytande på sagda förvaltning. Snarare kunde det synas, som om för hushållningssällskapen möjligheterna och tillfällena att befordra fiskerinäringens intressen skulle på detta sätt kunna ökas genom samarbetet med fiskeritjänstemännen, så att, på samma gång genom den tilltänkta distriktsindelningen fiskeritjänstemännens verksamhet bleve mera effektiv än dittills, detsamma även skulle bliva förhållandet med hushållningssällskapens. Av vad sålunda anförts syntes framgå, att enligt lantbruksstyrelsens uppfattning genom den föreslagna distriktsindelningens genomförande större planmässighet och effektivitet skulle åstadkommas såväl i statens verksamhet för fiskeriernas befrämjande som i hushållningssällskapens och fiskerinäringen därigenom komma att njuta fördelarna av en starkare utveckling till den fiskeriidkande befolkningens och hela landets fromma.

Vidare yttrade lantbruksstyrelsen bland annat följande beträffande den av riksdagen i dess åberopade skrivelse behandlade fråga om ett mera verksamt stöd från statens sida till fiskerinäringens höjande i form av statsanslag, varom även i åtskilliga av de inkomna yttrandena önskingar framstälts. Genom nådig kungörelse den 12 augusti 1901 hade Eders Kungl. Maj:t förklarad, att av det under nionde huvudtiteln å ordinarie stat uppförda anslag till fiskerinäringens understöd tills vidare högst 20,000 kronor årligen komme att såsom bidrag till fiskeriadминистраtionen och fiskets befrämjande i de särskilda orterna tilldelas hushållningssällskap eller landsting, samt föreskrivit villkoren, under vilka dylika statsbidrag kunde beviljas. Under de tvänne år, som förflutit sedan sagda författning utkommit, hade två gånger fördelning av berörda summa ägt rum, och hade till följd av summans otillräcklighet nedprutningar i de begärda beloppen måst ske, nämligen år 1902 med 1,700 kronor och år 1903 med 7,400 kronor. Det syntes därav, att anslaget icke fullt räckt till för ändamålet, och med den livaktighet, som för det dåvarande syntes råda på detta område inom de särskilda orterna, syntes anslaget bliva än mera otillräckligt, helst, i den mån en mera verksam fiskeriadминистраtion komme till stånd, åtgärder till fiskerinäringens höjande syntes komma att i än högre grad vidtagas. Därav syntes alltså framgå, att ytterligare medel borde beredas för ifrågavarande ändamål till belopp, som lantbruksstyrelsen ansåge icke böra sättas lägre än till 10,000 kronor, så att för ändamålet kunde vara att beräkna ett belopp af 30,000 kronor, varjämte, förutom erforderliga löner och arvoden enligt det föregående, av anslaget syntes böra vara för Eders Kungl. Maj:t disponibelt ett belopp av omkring 20,000 kro-

nor för tillfälliga eller årligen återkommande ändamål, såsom till fiskeriförsöks anställelse, fiskodlingsanstalter, driften av fiskeriadministrationens fartyg m. m.

På grund av vad här i korthet blivit anfört hemställde lantbruksstyrelsen, att Eders Kungl. Maj:t måtte *dels* vidtaga erforderliga åtgärder för att en sådan ändring i gällande lagstiftning måtte komma till stånd, att föreningar av fiskeriberättigade i sammanhängande fiskevatten, med ändamål att åstadkomma ordning och uppsikt över fisket till dettas bevarande och förökande, måtte kunna på i lag stadgade villkor bildas, *dels* ej mindre på grundvalen av det utav tillkallade sakkunnige den 31 maj 1892 upprättade förslag vidtaga åtgärder för bildandet av försäkringsföreningar för fiskeägares båtar och redskap, än även gå i författning om verkställandet av sådana undersökningar, beräkningar och andra åtgärder, på grund av vilka en olycksfallsförsäkring för fiskare måtte kunna komma till stånd, *dels* anbefalla lantbruksstyrelsen att, så snart omständigheterna medgäve, till Eders Kungl. Maj:t inkomma med förslag till ordnandet av fiskeriundervisningen inom landet, *dels* ock uti nådig proposition föreslå riksdagen *dels* att, med godkännande av det utav lantbruksstyrelsen i det föregående framställda förslag till ordnandet av fiskeriadministrationen samt den av styrelsen föreslagna stat för densamma jämte övriga i sammanhang därmed förordade villkor och bestämmelser, medgiva, att sagda förslag skulle genomföras i den mån sådant bleve möjligt, på sätt lantbruksstyrelsen förordat, *dels* att ej mindre för auställande från och med år 1905 av två fiskeriintendenter, en fiskeriasistent, två fiskeristipendiater samt en fiskeriingenjör, än även för höjande av då utgående statsbidrag till hushållningssällskap eller landsting samt bestridande av andra utgifter för fiskerinäringens behov, enligt vad ovan sägs, höja anslaget till fiskerinäringens understöd från 42,000 kronor till 66,000 kronor, *dels* ock att till anställande av en fiskeristipendiat på extra stat för år 1905 anvisa ett belopp av 1,500 kronor.

Enligt skrivelse den 13 april 1904, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar angående åtgärder till fiskerinäringens befrämjande, anmälde riksdagen, att riksdagen godkänt stat för statens fiskeriadministration, och genom nådigt brev den 17 juni 1904 fann Eders Kungl. Maj:t gott att bland annat *dels* fastställa den av riksdagen beslutade staten för statens fiskeriadministration och *dels* uppdraga åt lantbruksstyrelsen att, så snart sig göra låte, till Eders Kungl. Maj:t inkomma med förslag till instruktion för statens fiskeriadministration samt till de övriga föreskrifter, som för den nya organisationens successiva genomförande erfordrades. Från och med år 1905 hava de till den nya organisationen hörande befattningarna efter hand blivit besatta, den sista, fiskeriintendentsbefattningen i övre norra distriktet, från den 1 januari 1912, från vilken tid den nya organisationen således varit fullt genomförd.

Samtidigt som denna omorganisation av fiskeriadministrationen pågick, vidtoges emellertid åtgärder för att tillgodose även övriga önskemål, som uttalats i 1902 års riksdags åberopade skrivelse. Frågan om åstadkommandet av s. k. fiskeriföreningar hade återupptagits vid 1906 års riksdag, vid vilken i vardera kammaren väckts motion med förslag om underdånig framställning, att Eders

Kungl. Maj:t måtte genom sakkunniga låta utreda i vad mån och på vilket sätt en obligatorisk sammanslutning av fiskevattensägare för fiskets bedrivande för delägarnas gemensamma räkning kunde komma till stånd, samt till näst sammanträdande riksdag framlägga nådig proposition i ämnet. Lagutskottet, som fann syftet med ifrågakvarande motioner vara synnerligen behjärtansvärt, hemställde emellertid, under erinran om 1902 års riksdagsskrivelse och den behandling, som av Eders Kungl. Maj:t ägnats däri omförmälda spörsmål, att motionerna ej måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda, och denna utskottets hemställan bifölls av båda kamrarna.

Emellertid anmodade chefen för jordbruksdepartementet den 25 september 1906 sakkunniga att biträda inom departementet vid verkställande av utredning och avgivande av förslag till åtgärder för åstadkommande av fiskeriföreningar jämte vad därmed kunde äga sammanhang. Det slutliga resultatet av detta arbete blev den av 1913 års riksdag antagna och av Eders Kungl. Maj:t den 30 juni 1913 utfärdade »Lag om gemensamhetsfiske» ävensom en del i samband därmed utfärdade lagändringar.

Den andra fråga, som påpekats i riksdagens åberopade skrivelse, nämligen bildande av försäkringsföreningar för båtar och fiskeredskap, synes icke hava varit föremål för någon direkt åtgärd från regeringens sida. Däremot hava några enskilda försök, till en del av vilka staten lämnat bidrag, gjorts i antytt syfte, dock utan någon större framgång. Erfarenheten såväl hos oss som i andra länder har nämligen visat, att redskapsförsäkring utom under en del alldeles särskilda förhållanden är så gott som omöjlig att genomföra, och för båtförsäkring äro våra fiskare i regel mycket litet intresserade, utom då det gäller större däckade farkoster.

Medan således för båt- och redskapsförsäkring hittills finnas endast några enskilda föreningar, har genom nådiga kungörelsen den 2 oktober 1908 tillfälle beretts fiskare att i riksförsäkringsanstalten erhålla försäkring mot skada till följd av olycksfall.

I samband med det nu anförda torde böra omnämnas, att Eders Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 24 mars 1905 förordnat, att stormvarningar skulle genom lantbruksstyrelsens försorg efter samråd med föreståndaren för meteorologiska centralanstalten offentliggöras å lämpliga platser vid rikets västra kust i huvudsaklig överensstämmelse med ett av dåvarande fiskeriinspektören Filip Trybom framlagt förslag, och uppdrogs åt lantbruksstyrelsen att hava överinseende över samtliga för dessa stormvarningar gjorda inrättningar samt föreskrevs tillika, att den närmare uppsikten över stormvarningsstationerna skulle utövas av de lantbruksstyrelsen underlydande fiskeritjänstemännen. Numera finnas stormvarningsstationer vid Sveriges alla kuster.

En annan åtgärd, som avser beredande av större trygghet åt fiskarena vid utövandet av sitt yrke, är anläggandet av fiskehamnar.

Sedan riksdagen år 1905 med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beviljat anslag för verkställande av undersökning av de lokala förhållandena å Sveriges kuster med hänsyn till behovet av och betingelserna för anläggning av nya och förbättring av redan befintliga fiske- och mindre hamnar,

förordnade Eders Kungl. Maj:t den 16 juni 1905, att en kommission skulle tillsättas med uppdrag att företaga en sådan undersökning samt avgiva utredning i ämnet. I februari 1909 avgav fiskehamnskommissionen sitt betänkande, år 1911 framlade Eders Kungl. Maj:t förslag om anslag till byggande av sex av de av kommissionen föreslagna hamnarna, men riksdagen beslöt på förslag av enskilda motionärer byggande av alla de i kommissionens förteckning upptagna 24 hamnar, vilka skulle byggas uteslutande av staten, samt beviljade därtill ett anslag å 2,788,000 kronor och anvisade därav å extra stat för år 1912 ett belopp av 232,000 kronor. Bygget av dessa hamnar ledes av en särskild byrå i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

En annan åtgärd, som delvis avser att skydda fiskarena mot skadegörelse å redskap, är utbetalande av belöningar för sälars dödande.

Sedan 1913 års riksdag på framställning av Eders Kungl. Maj:t *dels* medgivit, att från förslagsanslaget till belöningar för rovdjurs dödande må på sätt Eders Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskriva, utgå belöningar för dödande av sälhundar med 4 kronor för varje dödad sälhund, *dels ock* höjt detta anslag, då 12,000 kronor, till 38,000 kronor eller med 26,000 kronor, hava dylika belöningar från och med 1914 års början utbetalats under lantbruksstyrelsens kontroll.

För höjande av fiskarens yrkesskicklighet har riksdagen för vart och ett av åren 1903—1912, med anledning av Eders Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställningar, på extra stat anvisat ett anslag av 2,250 kronor såsom bidrag till anordnande av undervisningskurser i navigation för bohuslänska fiskare, under förutsättning att Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap eller landsting för ändamålet bidroge med tillsammans 2,000 kronor. Sedermera har riksdagen, likaledes med anledning av Eders Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställningar, såsom bidrag till anordnande av undervisningskurser och hållande av föredrag i navigation m. m. för bohuslänska fiskare, under förutsättning att av Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap eller landsting eller eljest för ändamålet tillsköttes minst 1,150 kronor, på extra stat för vart och ett av åren 1913—1916 anvisat ett anslag av 1,400 kronor. Det har förutsatts, att af statsanslaget för varje år skulle bestridas arvode till en inspektör, 250 kronor, och hälften av övriga kostnader med 1,150 kronor. För dessa anslag hava årligen i olika delar av länet hållits flera kurser, som räckt 3—8 veckor.

Från och med år 1905 har Malmöhus läns hushållningssällskap under en följd av år anvisat 600 kronor om året till tvänne kurser på omkring 36 timmar var för länets kustfiskare. Undervisningen vid dessa kurser omfattade motorlära, navigation, havets och de i ekonomiskt avseende viktigaste havsfiskarnas naturlära samt gällande fiskeriförordningar.

För sötvattenfiskarens undervisning finnas tvänne fiskeriskolor. År 1903 anordnade artisten A. M. Lindström en fiskeriskola vid den av honom inrättade och ledda fiskodlingsanstalten vid Angelsberg i Västmanland. Kursen där räckte under de första åren 4 månader, numera 9 månader, varav den teoretiska undervisningen tager ungefär 3 veckor. Såväl fiskodlingsanstalten som skolan ägas sedan åtskilliga år tillbaka av ett bolag, »Aktiebolaget Mellersta Sveriges fiskodlingsanstalt», som för skolans underhåll åtnjuter ett statsanslag av 3,500 kro-

nor. Sedan bolaget anlagt fiskdammar å Klotens kronopark, har skolan flyttats dit, fastän eleverna även få deltaga i arbetena vid fiskodlingsanstalten i Ängelsberg och vid bolagets arrenderade insjöfiske vid Fullerö i Mälaren.

Den andra fiskeriskolan inrättades år 1908 av Södra Sveriges fiskeriförening vid föreningens fiskeriförsöksstation i Aneboda i Kronobergs län. Kursen, som under de första åren räckt nära 9 månader, fortgår numera under 10 månader, varav 2—3 månader upptagas av teoretisk undervisning. För sin utbildning få eleverna deltaga i arbetena icke allenast vid fiskeriförsöksstationen i Aneboda utan även vid föreningens fiskodlingar och insjöfiskerier i olika delar av Kronobergs och Malmöhus län.

Eleverna från dessa två fiskeriskolor hava efter genomgången kurs till en stor del erhållit anställning såsom fiskeriinstruktörer, fiskmästare eller fiskeritillsyningsmän hos olika hushållningssällskap eller såsom föreståndare för privata dammhushållningar eller fiskare på större gods. Dessa skolor hava således bidragit dels till höjande av fiskarens yrkesskicklighet och dels till att fiskeriinstruktörer och tillsyningsmän kunnat förvärva större sakkunskap och insikter, således i det syfte riksdagen i sin återopade skrivelse uttalat.

Vad slutligen beträffar i sagda skrivelse uttalade önskan om ett mera verkamt stöd åt hushållningssällskapen från statens sida såväl i statsanslag till fiskerinäringens befrämjande som genom statens fiskeriadministration, så torde följande böra nämnas. Sedan 1912 års riksdag med anledning av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning höjt det under anslagstiteln fiskerinäringens understöd uppförda anslag till fiskeriadministrationen och fiskets befrämjande i de särskilda orterna med 35,000 kronor eller således från 30,000 kronor till 65,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att på de villkor, Eders Kungl. Maj:t kunde finna gott föreskriva, därav anvisa 20,000 kronor till insamlande av primäruppgifter för fiskeristatistiken, hava de anslag, som beviljats hushållningssällskap och landsting för fiskeriändamål, mer än fördubblats mot förr. Vidare har genom omorganisationen av statens fiskeriadministration hushållningssällskapen beretts tillfälle att erhålla sakkunnigt biträde vid fiskerifrågors behandling. De flesta hushållningssällskap hava även i större utsträckning begagnat sig härav, enligt vad lantbruksstyrelsen tror, till nytta för deras verksamhet för fiskets främjande.

Med föranledande av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hade 1892 års riksdag till inrättande av en fond för fiskerinäringens befrämjande, från vilken fond i mån av tillgång och på vissa av riksdagen angivna villkor lån finge tilldelas landsting eller hushållningssällskap, som förklarar sig villigt att utlämna låneunderstöd för anskaffande av fiskebåtar och fiskeredskap eller för anläggande av smärre inrättningar för tillgodogörande och förädling av fiskets produkter, beviljat ett anslag av 100,000 kronor. Med ytterligare av riksdagen beviljade anslag och inflytande räntor å de från fonden utlämnade lån har denna fond numera stigit, så att därifrån från och med år 1907 årligen kunnat utlämnas lån till sammanlagt 750,000 kronor. Av alla åtgärder till fiskerinäringens höjande torde väl knappast någon hava i högre grad bidragit till havsfiskets snabba utveckling under de senaste åren. Tack vare denna fond har det näm-

ligen varit möjligt för fiskarna att anskaffa motorbåtar, snörpvadar och ålbotten garn, utan vilka havsfisket hade förblivit på samma låga ståndpunkt som förut.

Arbetet för fiskets höjande i Östersjön och de stora sjöarna, som stå i förbindelse därmed, har under de senaste åren underlättats därigenom, att riksdagen på Eders Kungl. Maj:ts framställning för anskaffande av ett fartyg för fiskeridministrations behov å extra stat för år 1908 anvisat ett belopp av 29,000 kronor. Fartyget var färdigt och besiktigat hösten 1908 och började användas år 1909. Utom undersökningar, som med tillhjälp av detta fartyg anställdes i och för avgivande av fiskeritjänstemännens yttranden i olika fiskerifrågor och påbörjade mera omfattande arbeten, vilka ännu icke hunnit avslutas, har från fartyget anställdes en mängd fiskeförsök, av vilka här må nämnas t. ex. de, genom vilka blivit ådagalagt, att på bankarna norr och söder om Gotska Sandön kan bedrivas ett lönande fiske efter torsk, flundra och piggvar.

Bland åtgärder, som under de senaste åren vidtagits till sötvattensfiskets höjande, torde bildandet av Södra Sveriges fiskeriförening hava gjort största nytta. Föreningen, som stiftades år 1906, har under de tio år den existerat redan utrett ett betydande arbete för införande i Sverige av dammhushållning och moderna, rationella principer vid insjöfiske. Ett par tusen tunnland med karp- och sutardammar hava blivit anlagda under de senaste åren, och torde en mycket stor del av dessa anläggningar hava tillkommit på grund av Södra Sveriges fiskeriförenings verksamhet eller främjats av denna, varjämte vid de av föreningen arrenderade sjöarna i Malmöhus län vid fiskedriften införts fullt moderna brukningsmetoder, vilka nu avprovats där. Jämsides med de praktiska fiskodlings- och fiskeförsöken i dammar och sjöar går en biologisk undersökning av dessa vatten för att utröna de på fiskproduktionen inverkan orsakerna. För sin fiskeriförsöks- och fiskodlingsverksamhet åtnjuter föreningen ett statsanslag, som under de senaste åren uppgått till 10,000 kronor, varförutom den erhåller 8,500 kronor till underhållet av sin tidigare omnämnda fiskeriskola i Aneboda.

Uti sin motion har herr Molin bland annat även framhållit, att den nya lagen om gemensamhetsfiske icke infriat de förhoppningar, som ställts på densamma. Lantbruksstyrelsen har haft sin uppmärksamhet fäst på denna fråga och redan hösten 1915 påbörjat en utredning av orsakerna till detta förhållande, och skall styrelsen, så snart utredningen hunnit avslutas, inkomma med underdanig framställning i ärendet.

Herr Molin fränkänner statens fiskeritjänstemän varje delaktighet i fiskets upphjälpande i Sverige. De åtgärder, för vilka lantbruksstyrelsen redogjort i det föregående, tala tillräckligt om vad statens fiskeritjänstemän uträttat. Lantbruksstyrelsen, som följt dessa tjänstemäns verksamhet under hela deras tjänstetid i fiskeridministrations, kan betyga, att denna verksamhet är förtjänt av det största erkännande. Till följd av den grundliga teoretiska underbyggnad dessa tjänstemän äga och deras intresse för saken har det lyckats dem att utföra ett omfattande nyttigt arbete för fiskerinäringens höjande. För att bereda dem tillfälle att få en större praktisk utbildning och erfarenhet har lantbruksstyrelsen i samband med en år 1913 gjord underdanig framställning om reglering av fiskeritjänstemännens löner föreslagit ytterligare åtgärder i antydd riktning.

Då herr Molins motion går ut på upprättandet av en vetenskaplig praktisk institution för fiskeriundersökningar får lantbruksstyrelsen framhålla, att de institutioner, som hittills varit avsedda för fiskeriundersökningar och fiskeriförsök, inrättats på initiativ av statens fiskeritjänstemän. Sålunda inrättades den första fiskodlings- och sötvattensbiologiska anstalten här i landet redan år 1891 av dåvarande fiskeriinspektören dr R. Lundberg, varförutom Södra Sveriges fiskeriförening och dess fiskeriförsöksstationer tillkommit på förslag av dåvarande fiskeriintendenten i södra distriktet, undertecknad Nordqvist. Även senare har lantbruksstyrelsen haft sin uppmärksamhet fäst på fiskeriförsöks- och undersökningsverksamheten. Våren 1914 förordnade lantbruksstyrelsen statens fiskeritjänstemän att inom olika delar av riket anställa en undersökning beträffande resultaten av de dittills verkställda fisikinplanteringarna. Ett av ändamålen med denna undersökning var att påvisa behovet av grundliga fiskeri- och hydrobiologiska undersökningar för att av fiskodlingen få tillfredsställande resultat. Denna undersökning är ännu icke avslutad. Vidare hava på lantbruksstyrelsens förslag med bistånd av en del hushållningssällskap från och med år 1915 inrättats så kallade fiskeribokföringsstationer, som äro avsedda att bilda utgångspunkter för lokala fiskeriförsök, motsvarande de lokala fältförsöken på jordbrukets område.

Den 30 september 1915 har Jönköpings läns hushållningssällskap i en underdånig skrivelse hemställt om inrättande av en statens fiskeriundersökningsanstalt. I denna hemställan hava ett stort antal andra hushållningssällskap instämt. Denna fråga är för närvarande föremål för utredning inom lantbruksstyrelsen.

På grund av vad sålunda blivit anfört får lantbruksstyrelsen såsom sin åsikt uttala, att den uti ifrågavarande riksdagsmotion begärda utredningen icke för närvarande synes påkalla några särskilda åtgärder.

Stockholm den 13 mars 1916.

Underdånigst

Wilhelm Flach.

Fredrik Egerström.

Osc. Nordqvist.